

Könyv az önmagát megmutató hatalom jeleiről

Éljen a király!

A hatalom jelei hihetetlen bőséggel, más-más módon nyilvánulhattak és nyilvánulhatnak meg máig is. Ebből a változatos gazdagságból nyújt áttekintést a kötet huszonnyolc dolgozata.

BÜKY LÁSZLÓ

Társas lény az ember, mindig is kisebb-nagyobb társadalomban élt, amennyire vissza tudjuk követni múltunkat. A társadalom közös ügyeinek intézését többnyire valamilyen módon kiválasztott vagy kiválasztódott személy vagy személyek intézték és intézik a többiek jóváhagyásával. Az irányítás, a vezetés emberei, csoportja mindig igyekszik valamiképp jelezni megbízatását.

A jelekről és a hozzájuk kapcsolódó tudományágról, a szemiotikáról ad eligazítást a bevezető. A társadalom ügyeinél maradvá és a közelmúltból véve a példát: olvashatunk benne a grízes tészta legendájáról, amely helyett inkább a krumpliceves és a káposztás cvekedlié illene a történetekbe. Ezek az ételek je-

ben, közhivatalokban. S még hátrább megyünk az időben: az István királyunk személyével összekapcsolt Szent Korona ugyancsak a hatalom jele, ami köztudomású. E jelnek az évszázadok során folyton új és új értelmezése jelenik meg, amelyeknek céljuk egyes társadalmi csoportoknak a hatalomhoz való viszonyukat (egyetértésüket vagy ellenkezésüket) is kifejezni. Napjainkban többen a tudományosság teljes fegyverzetét igyekeznek fölhasználni annak bizonyítására, hogy a korona fétis jellegét, élő személyiséggként való felfogását, transzcendens uralkodónak tartását elfogadtas-

Környezetünk lépten-nyomon figyelmeztet bennünket, milyen csoport vezet, irányítja éppen társadalmunkat.

a Dóm tér mai arculatát a Klebelsberg Kunó vezette művészetpolitika építészeti együtt járóival alakították ki az első világháború után, s igyekeztek bemutatni a trianoni traumán átesett ország életének folyamatosságát, valamint hajdani nagyságának értékeit.

A hatalom jelei a temetőben is megmutatkoznak, még ha egy sírkert a holtak világa is. Nem csupán a művészeti stílusok hagynak nyomot a síremlékeken, sírkápolnákon, hanem mára ezek Erdélyben románná is válnak. Fényképeken is láthatjuk, amint az új tulajdonosok az obeliszkeken még otthagyták-felejtették a magyar nyelvű feliratot, vagy nézhetjük a temető teréből rendkívüli módon kiemelkedő ortodox síremléket, amely ezáltal jelzi a hatalmat (holtak és élők fölött).

A hatalom jelei, képei és terei átszövik világunkat. A kötet számos írásából csupán ízelítő adható, ám a teljes könyv megismerése igazán tanulságos. Környezetünk lépten-nyomon figyelmeztet bennünket, milyen csoport vezet, irányítja éppen társadalmunkat. Ennek jelei akár egyetértést, akár az ellenkezést is kiválthatják, ha figyelünk a politikára, azaz a polisz, vagyis mindannyiunk ügyeire.

Hősök tere, május 1-jei ünnepség. A tribünön elől balról Rákosi Mátyás, Szakasits Árpád, Rajk László, Marosán György. Arcot adni a hatalomnak

FOTÓ: FORTEPAN

lezték a nyilvánosságnak a Kádár János nevéhez fűződő úgynevezett szocializmusban, hogy a pártvezető a nép egyszerű gyermeke, aki ugyanúgy él, mint maga a köznép. Fénykép illusztrálja, amint Kádár ingben (de nyakendőben) meríti az étket egy gyár üzemi étkezdéjében. Az efféle képek - amelyekből többet is közöl a kötet - éppúgy jelek, mint a hatalmas Sztálin- vagy Rákosi-képek szovjet hódoltságunk idején. Persze a „szovjet haza mérhetetlen távlatait” jelezve festik meg *Sztálint* a Szovjetunióban is, amint a végtelen táj és még az égbolt is eltörpül mellette.

A hatalom mindig is szerette megmutatni magát, a második világháború időszakában hazánkban például kormányzó-kultusz alakult ki. Az ötpengős pénzérmén éppúgy megjelent Horthy Miklós kormányzó képe vagy neve, mint a szegedi egyetemen, a Boráros téri hídon (ma Petőfi híd) és sok-sok helyen másutt: plakátokon, zsebkönyvek-

sák. Ilyenképpen valamiféle új Szent Korona-tan kialakítása figyelhető meg. Mindez egyes társadalmi csoportoknak valamilyen délibábos nézőpontú tagadása az államrend egészének, az ideális és szkíta-keresztény értelmezés köntösében.

A királyi hatalomra utaló jel az európai zenetörténetben is kimutatható. A reneszánsztól a XX. századig mutatható be számos példa. Ilyen *Josquin des Prez* Éljen a király (*Vive le Roy*) című zeneműve, amely a francia írás betűinek megfelelő zenehangokból van komponálva hangszeres darabbá.

A térben, a városokban, falvakban elhelyezkedő társadalom számára is kialakultak a hatalom jelei. A késő középkori Firenze dómja és a Piazza della Signoria az egyház és a világ hatalmát adta mindenki tudtára. A moszkvai Vörös tér a XX. század elejétől máig alakul: építenek és bontanak az éppen időszzerű hatalom ideológiája szerint. Szegeden

Szirmai Éva – Tóth Szergej: A hatalom jelei, képei és terei

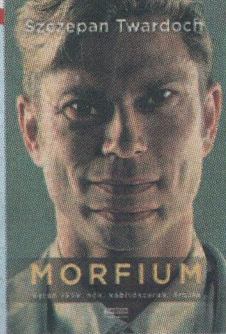
Szerk.: Újvári Edit

Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula

Felsőoktatási Kiadó, 2016

Ármegjelölés nélkül

a hét könyve

MORFIUM

Szczepan Twardoch

Isten? Haza? Becsület? Willemann szony gyermeke, vel megszentelt h nista. Hűtlen férj ban, a vereséget nek. Nem akar s élni a világfi és sz

TYPOTEX KIA
608 oldal, 3900